Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

19 päivänä huhtikuuta 2012*

Tekijänoikeus ja lähioikeudet — Tietojen käsittely internetissä — Yksinoikeuden loukkaaminen — Äänikirjat, jotka on saatettu saataville internetin välityksellä FTP-palvelimen avulla internetoperaattorin tarjoaman IP-osoitteen avulla — Internetoperaattorille annettu määräys ilmoittaa IP-osoitteen käyttäjän nimi ja osoite

Asiassa C-461/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Högsta domstolen (Ruotsi) on esittänyt 25.8.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.9.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bonnier Audio AB,

Earbooks AB,

Norstedts Förlagsgrupp AB,

Piratförlaget AB ja

Storyside AB

vastaan

Perfect Communication Sweden AB,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, E. Juhász ja D. Šváby,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.6.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bonnier Audio AB, Earbooks AB, Norstedts Förlagsgrupp AB, Piratförlaget AB ja Storyside AB, edustajinaan advokat P. Danowsky ja advokat O. Roos,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

— Perfect Communication Sweden AB, edustajinaan advokat P. Helle ja advokat M. Moström,

— Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk ja C. Meyer-Seitz,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja K. Havlíčková,

— Italian hallitus, asiamiehinään G. Palmieri ja C. Colelli, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

— Latvian hallitus, asiamiehinään M. Borkoveca ja K. Krasovska,

— Euroopan komissio, asiamiehinään R. Troosters ja K. Simonsson,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.11.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta 15.3.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/24/EY (EUVL L 105, s. 54) 3, 4, 5 ja 11 artiklan tulkintaa sekä teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY (EUVL L 157, s. 45, ja oikaisu EUVL L 195, s. 16) 8 artiklan tulkintaa.

2 Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty Bonnier Audio AB:n, Earbooks AB:n, Norstedts Förlagsgrupp AB:n, Piratförlaget AB:n ja Storyside AB:n (jäljempänä yhdessä Bonnier Audio ym.) sekä Perfect Communication Sweden AB:n (jäljempänä ePhone) välisessä oikeusriidassa, jossa viimeksi mainittu vastustaa Bonnier Audio ym:iden vaatimusta tietojenantomääräyksestä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Immateriaalioikeuksien suojaamista koskevat säännökset

3 Direktiivin 2004/48 8 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat teollis- tai tekijänoikeuden loukkausta koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä kantajan perustellusta ja oikeasuhteisesta pyynnöstä määrätä, että sellaisten tavaroiden ja palvelujen alkuperästä ja jakeluverkosta, jotka loukkaavat teollis- tai tekijänoikeutta, annetaan tietoja. Tiedonantovelvollinen on teollis- tai tekijänoikeuksia loukannut ja/tai kuka tahansa muu henkilö:

a) jonka on todettu pitävän hallussaan riidanalaisia tavaroita kaupallisessa laajuudessa;

b) joka on tavattu käyttämästä riidanalaisia palveluja kaupallisessa laajuudessa;

c) jonka on todettu tarjoavan loukkaavassa toiminnassa käytettäviä palveluja kaupallisessa laajuudessa;

tai

d) jonka a, b tai c alakohdassa tarkoitettu henkilö on osoittanut osallistuneen kyseisten tavaroiden tuottamiseen, valmistukseen tai jakeluun tai näiden palvelujen tarjoamiseen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin sisältyvät tapauksen mukaan:

a) tuotteen tai palvelujen tuottajien, valmistajien, jakelijoiden, toimittajien ja muiden aikaisempien haltijoiden sekä aiottujen tukku- ja vähittäiskauppiaiden nimet ja osoitteet;

b) tiedot tuotettujen, valmistettujen, toimitettujen, vastaanotettujen tai tilattujen tavaroiden taikka palveluiden määrästä sekä kyseisistä tavaroista tai palveluista saaduista hinnoista.

3. Edellä 1 ja 2 kohdan säännökset eivät rajoita muita laissa annettuja säännöksiä, jotka

a) antavat oikeuden haltijalle oikeuden saa[d]a laajempia tietoja;

b) koskevat tämän artiklan nojalla ilmoitettujen tietojen käyttöä rikos- tai siviilioikeudellisessa menettelyssä;

c) koskevat vastuuta tiedonsaantioikeuden väärinkäytöstä;

d) antavat mahdollisuuden kieltäytyä sellaisten tietojen antamisesta, jotka pakottaisivat 1 kohdassa tarkoitetun henkilön myöntämään oman tai lähisukulaisensa osallistumisen teollis- tai tekijänoikeuden loukkaukseen;

tai

e) koskevat tietolähteiden luottamuksellisuuden suojaa tai henkilötietojen käsittelyä.”

Henkilötietojen suojaa koskevat säännökset

– Direktiivi 95/46/EY

4 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31) säädetään normeista, jotka koskevat henkilötietojen käsittelyä yksilöiden oikeuksien suojaamiseksi tässä käsittelyssä samalla, kun varmistetaan näiden tietojen vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa.

5 Direktiivin 95/46 2 artiklan a ja b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

a) ’henkilötiedoilla’ kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä (rekisteröity) koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella,

b) ’henkilötietojen käsittelyllä’ (käsittely) kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai manuaalisesti, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen,

muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla muutoin saataville, yhteensovittaminen tai yhdistäminen sekä suojaaminen, poistaminen tai tuhoaminen.”

6 Tämän direktiivin 13 artiklan, jonka otsikko on ”Poikkeukset ja rajoitukset”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat toteuttaa lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joilla pyritään rajoittamaan 6 artiklan 1 kohdassa, 10 artiklassa, 11 artiklan 1 kohdassa sekä 12 ja 21 artiklassa säädettyjen oikeuksien ja velvoitteiden alaa, jos tällaiset rajoitukset ovat välttämättömiä, jotta varmistettaisiin:

a) valtion turvallisuus,

b) puolustus,

c) yleinen turvallisuus,

d) rikosten tai, säännellyn ammattitoiminnan osalta, ammattietiikan rikkomusten torjunta, tutkinta, selvittäminen ja syyteharkinta,

e) jäsenvaltiolle tai Euroopan unionille tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, myös rahaa, talousarviota ja verotusta koskevissa asioissa,

f) valvonta-, tarkastus- tai sääntelytehtävä, joka satunnaisestikin liittyy julkisen vallan käyttämiseen c, d ja e alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa,

g) rekisteröidyn suojelu tai muiden oikeudet ja vapaudet.”

– Direktiivi 2002/58/EY

7 Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) 12.7.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY (EYVL L 201, s. 37) 2 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Jollei toisin ole säädetty, tässä direktiivissä sovelletaan direktiivin 95/46/EY ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (puitedirektiivi) 7 päivänä maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY [EYVL L 108, s. 33] sisältämiä määritelmiä.

Lisäksi tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

b) ’liikennetiedoilla’ tietoja, joita käsitellään sähköisessä viestintäverkossa välitettävää viestintää tai sen laskutusta varten;

– –

d) ’viestinnällä’ tietoa, jota vaihdetaan tai jota siirretään tiettyjen osapuolten kesken yleisesti saatavilla olevan sähköisen viestintäpalvelun avulla. Määritelmään ei sisälly tieto, joka välitetään yleisradiotoiminnan yhteydessä yleisölle sähköisessä viestintäverkossa, paitsi siltä osin kuin tieto voidaan yhdistää tietoa vastaanottavaan tunnistettavissa olevaan tilaajaan tai käyttäjään;

– –”

8 Direktiivin 2002/58 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kansallisella lainsäädännöllä varmistettava yleisen viestintäverkon ja yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen välityksellä tapahtuvan viestinnän ja siihen liittyvien liikennetietojen luottamuksellisuus. Niiden on erityisesti kiellettävä se, että muut henkilöt kuin käyttäjät ilman kyseisten käyttäjien nimenomaista suostumusta kuuntelevat, salakuuntelevat, tallentavat tai muulla tavalla sieppaavat tai valvovat viestintää ja siihen liittyviä liikennetietoja, jollei se ole laillisesti sallittua 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Mitä tässä kohdassa säädetään, ei estä teknistä tallentamista, joka on tarpeen viestinnän välittämiselle, tämän rajoittamatta luottamuksellisuuden periaatteen soveltamista.”

9 Saman direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tilaajia ja käyttäjiä koskevat liikennetiedot, jotka yleisen viestintäverkon tai yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja käsittelee ja tallentaa, on poistettava tai tehtävä nimettömiksi, kun niitä ei enää tarvita viestinnän välittämiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 2, 3 ja 5 kohdan sekä 15 artiklan 1 kohdan soveltamista.

2. Tilaajalaskutusta ja yhteenliittämismaksuja varten tarvittavia liikennetietoja voidaan käsitellä. Tällainen käsittely on sallittua ainoastaan sen ajanjakson loppuun asti, jona lasku voidaan laillisesti riitauttaa tai maksu periä.

3. Yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja voi sähköisten viestintäpalvelujen markkinoimiseksi tai lisäarvopalvelujen tarjoamiseksi käsitellä 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja siinä määrin ja niin kauan kuin tällainen palvelu tai markkinointi edellyttää, jos tilaaja tai käyttäjä, jota tiedot koskevat, on antanut siihen suostumuksensa. Käyttäjille tai tilaajille on annettava mahdollisuus perua liikennetietojen käsittelyä koskeva suostumuksensa milloin tahansa.

– –

5. Liikennetietojen käsittely 1, 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti on rajoitettava yleisten viestintäverkkojen ja yleisesti saatavilla olevien palvelujen tarjoajien vastuulla toimiviin henkilöihin, jotka käsittelevät laskutusta tai liikenteenhallintaa, asiakastiedusteluja, petosten paljastamista, sähköisten viestintäpalvelujen markkinoimista tai lisäarvopalvelujen tarjoamista, ja sitä voidaan suorittaa ainoastaan kyseisten toimien vaatimassa laajuudessa.

6. Tämän artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta ei rajoita toimivaltaisten elinten mahdollisuutta saada voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti liikennetietoja riitojen, erityisesti yhteenliittämiseen tai laskutukseen liittyvien, ratkaisemiseksi.”

10 Mainitun direktiivin 15 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltiot voivat toteuttaa lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joilla rajoitetaan tämän direktiivin 5 artiklassa, 6 artiklassa, 8 artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdassa sekä 9 artiklassa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien soveltamisalaa, jos tällaiset rajoitukset ovat välttämättömiä, asianmukaisia ja oikeasuhteisia demokraattisen yhteiskunnan toimenpiteitä kansallisen turvallisuuden (valtion turvallisuus) sekä puolustuksen, yleisen turvallisuuden tai rikosten tai sähköisen viestintäjärjestelmän luvattoman käytön torjunnan, tutkinnan, selvittämisen ja syyteharkinnan varmistamiseksi direktiivin 95/46/EY 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tätä varten jäsenvaltiot voivat muun muassa hyväksyä lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joissa säädetään tietojen säilyttämisestä sellaiseksi rajoitetuksi ajaksi,

joka on perusteltua tässä kohdassa säädetyistä syistä. Kaikkien tässä kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia, mukaan lukien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut periaatteet.”

– Direktiivi 2006/24

11 Direktiivin 2006/24 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Direktiivin 2002/58/EY 15 artiklan 1 kohtaa sovelletaan edelleen tietoihin, mukaan lukien epäonnistuneisiin soittoyrityksiin liittyvät tiedot, joiden säilyttämistä ei erikseen edellytetä tässä direktiivissä ja jotka näin ollen jäävät tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, sekä säilyttämiseen muihin tarkoituksiin kuin tässä direktiivissä on mainittu, oikeudelliset tarkoitukset mukaan luettuina.”

12 Direktiivin 2006/24 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden säännökset, jotka koskevat yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen tarjoajien tuottamien tai käsittelemien eräiden tietojen säilyttämiseen liittyviä velvollisuuksia, sen varmistamiseksi, että kyseisiä tietoja voidaan käyttää kunkin jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä vakavaksi rikollisuudeksi määritellyn rikollisuuden tutkintaa, selvittämistä ja syyteharkintaa varten.”

13 Mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Poiketen siitä, mitä direktiivin 2002/58/EY 5, 6 ja 9 artiklassa säädetään, jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tämän direktiivin 5 artiklassa eritellyt tiedot säilytetään tämän direktiivin säännösten mukaisesti, jos ne ovat yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen tarjoajien toimivaltansa puitteissa kyseessä olevia viestintäpalveluja toimittaessaan tuottamia tai käsittelemiä.”

14 Saman direktiivin 4 artiklassa on seuraava täsmennys:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tämän direktiivin nojalla säilytetyt tiedot toimitetaan yksinomaan erityistapauksissa kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille. Kunkin jäsenvaltion on kansallisessa lainsäädännössään määritettävä noudatettavat menettelyt ja säilytettävien tietojen saannin edellytykset ottaen huomioon välttämättömyyden ja suhteellisuuden vaatimusten täyttyminen sekä Euroopan unionin oikeuden ja kansainvälisen julkisoikeuden asiaan liittyvät säännökset ja erityisesti [ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen, joka on allekirjoitettu Roomassa 4.11.1950,] määräykset, sellaisina kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on niitä tulkinnut.”

15 Direktiivin 2006/24 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin nojalla säilytetään seuraavat tietoluokat:

a) viestinnän lähteen jäljittämiseksi ja tunnistamiseksi tarvittavat tiedot:

1) kiinteissä verkoissa ja matkaviestintäverkoissa tapahtuvan puhelintoiminnan osalta:

i) puhelinnumero, josta on soitettu;

ii) tilaajan tai rekisteröidyn käyttäjän nimi ja osoite;

2) Internet-yhteyden, Internet-sähköpostin ja Internet-puhelimen osalta:

i) osoitettu käyttäjätunnus tai osoitetut käyttäjätunnukset;

ii) yleiseen puhelinverkkoon saapuvalle viestille rekisteröity käyttäjätunnus ja puhelinnumero;

iii) sen tilaajan tai rekisteröidyn käyttäjän nimi ja osoite, jonka nimiin Internet-protokollaosoite (IP-osoite), käyttäjätunnus tai puhelinnumero oli rekisteröity silloin, kun yhteys otettiin;

b) viestinnän kohteen jäljittämiseksi ja tunnistamiseksi tarvittavat tiedot:

– –

c) viestinnän päivämäärän, kellonajan ja keston määrittämiseen tarvittavat tiedot:

– –

d) viestintätyypin tunnistamiseksi tarvittavat tiedot:

– –

e) käyttäjien viestintälaitteen tai oletetun viestintälaitteen tunnistamiseksi tarvittavat tiedot:

– –

f) matkaviestintälaitteen sijainnin tunnistamiseksi tarvittavat tiedot:

– –

2. Viestinnän sisällön paljastavia tietoja ei voida säilyttää tämän direktiivin nojalla.”

16 Mainitun direktiivin 6 artiklassa, joka koskee säilytysaikaa, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 5 artiklassa eritellyt tietoluokat säilytetään vähintään kuuden kuukauden ja enintään kahden vuoden ajan viestinnän päivämäärästä.”

17 Saman direktiivin 11 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Lisätään direktiivin 2002/58/EY 15 artiklaan kohta seuraavasti:

’1a. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta tietoihin, jotka on [direktiivin 2006/24] nojalla erityisesti säilytettävä kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa eriteltyjä tarkoituksia varten.’”

Kansallinen lainsäädäntö

Tekijänoikeus

18 Direktiivin 2004/48 säännökset on saatettu osaksi Ruotsin oikeutta lain 1960:729 muuttamisesta 26.2.2009 annetulla lailla 2009:109 [lagen (2009:109) om ändring i lagen (1960:729); jäljempänä tekijänoikeuslaki], jolla sisällytettiin uusia säännöksiä lakiin 1960:729 tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin (lagen 1960:729 om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, jäljempänä tekijänoikeuslaki). Nämä uudet säännökset tulivat voimaan 1.4.2009.

19 Tekijänoikeuslain 53 c §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että tekijänoikeuteen on kohdistunut 53 §:ssä tarkoitettu loukkaus tai rikkominen, tuomioistuin voi määrätä jäljempänä 2 momentissa tarkoitetun henkilön tai tarkoitetut henkilöt sakon uhalla esittämään hakijalle tietoja niiden tavaroiden tai palvelujen alkuperästä ja jakeluverkosta, joita loukkaus tai rikkominen koskee (tietojenantomääräys). Tällainen määräys voidaan antaa tekijän, hänen oikeudenomistajansa tai sen, jolle oikeus käyttää teosta on luovutettu, vaatimuksesta. Määräys voidaan antaa vain, jos tietojen voidaan olettaa helpottavan tavaroita tai palveluja koskevan loukkauksen tai rikkomisen tutkintaa.

Velvollisia antamaan tietoja ovat

1) loukkaukseen tai rikkomiseen syyllistynyt tai osallistunut

2) loukkauksen tai rikkomisen kohteena ollutta tavaraa kaupallisessa laajuudessa hallussaan pitänyt

3) loukkauksen tai rikkomisen kohteena ollutta palvelua kaupallisessa laajuudessa käyttänyt

4) loukkaamisessa tai rikkomisessa käytettyä sähköistä viestintäpalvelua tai muuta palvelua kaupallisessa laajuudessa tarjonnut

tai

5) se, jonka joku edellä olevissa 2–4 kohdassa tarkoitettu henkilö on tunnistanut osallistuneen loukkauksen tai rikkomisen kohteena olleen tavaran valmistamiseen tai jakeluun tai vastaavasti palvelun tarjoamiseen.

Tavaroiden ja palvelujen alkuperää ja jakeluverkkoa koskevia tietoja voivat erityisesti olla

1) tavaroiden tai palvelujen tuottajien, jakelijoiden, toimittajien ja muiden tavaroita hallussaan pitäneiden tai palveluja toimittaneiden nimet ja osoitteet

2) aiottujen tukku- ja vähittäiskauppiaiden nimet ja osoitteet

ja

3) tiedot tuotettujen, toimitettujen, vastaanotettujen tai tilattujen tavaroiden taikka palveluiden määristä sekä kyseisistä tavaroista tai palveluista saaduista hinnoista.

Edellä 1–3 momentissa olevia säännöksiä sovelletaan 53 §:ssä tarkoitetun loukkauksen tai rikkomisen yritykseen tai valmisteluun.”

20 Mainitun lain 53 d §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tietojenantomääräys voidaan antaa vain, jos sitä puoltavat syyt ovat merkittävämpiä kuin vahinko tai muu haitta, jota siitä aiheutuu sille, jolle se osoitetaan, tai jollekin muulle vastakkaiselle edulle.

Velvollisuus antaa tietoja 53 c §:n mukaisesti ei koske tietoja, joiden antaminen osoittaisi tietojen antajan tai hänen oikeudenkäymiskaaren (rättegångsbalken) 36 luvun 3 §:ssä tarkoitetun omaisensa syyllistyneen rikokseen.

Henkilötietolaissa (personuppgiftslagen 1998:204) säädetään saatujen tietojen käsittelyä koskevista rajoituksista.”

Henkilötietojen suoja

21 Direktiivi 2002/58 on pantu Ruotsissa täytäntöön erityisesti sähköisestä viestinnästä annetulla lailla 2003:389 (lagen 2003:389 om elektronisk kommunikation).

22 Mainitun lain 6 luvun 20 §:n 1 momentin mukaan se, joka sähköisen viestintäverkon tai sähköisen viestintäpalvelun tarjoamisen yhteydessä on saanut tilaajia koskevia tietoja tai pääsyn tällaiseen tietoon, ei saa luvattomasti ilmaista sitä edelleen eikä käyttää sitä hyväksi.

23 Högsta domstolen toteaa tässä yhteydessä, että salassapitovelvollisuus, joka koskee erityisesti internetpalvelujen tarjoajia, on siis muotoiltu niin, että se estää vain tiettyjen tietojen luvattoman antamisen tai käyttämisen. Salassapitovelvollisuus on kuitenkin suhteellinen, koska muissa säännöksissä säädetään näiden tietojen antamista koskevasta velvollisuudesta, joka tekee tietojen antamisesta luvallista. Högsta domstolenin mukaan tekijänoikeuslain 53 c §:ssä käyttöön otetun tietojensaantioikeuden, jota sovelletaan myös internetyhteyden tarjoajiin, ei ole katsottu edellyttävän erityisiä lainmuutoksia, jotta nämä henkilötietojen antamista koskevat uudet säännökset olisivat ensisijaisia salassapitovelvollisuuden periaatteeseen nähden. Salassapitovelvollisuus siis väistyy tietojenantomääräystä koskevalla tuomioistuimen päätöksellä.

24 Direktiiviä 2006/24 ei ole saatettu osaksi Ruotsin oikeutta sitä varten asetetussa määräajassa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

25 Bonnier Audio ym. ovat kustantamoja, joilla on yksinoikeus valmistaa kappaleita 27:stä äänikirjan muodossa olevasta teoksesta, julkaista niitä ja saattaa niitä yleisön saataville.

26 Bonnier Audio ym. katsovat, että niiden yksinoikeuksia on loukattu siten, että kyseistä 27:ää teosta on ilman niiden suostumusta levitetty yleisölle käyttäen FTP-palvelinta (file transfer protocol), joka mahdollistaa tiedostojen jakamisen ja tietojen siirron internetissä tietokoneiden välillä.

27 ePhone on toimittanut internetyhteyden, jonka kautta väitetty laiton tiedostojen vaihto on tapahtunut.

28 Bonnier Audio ym. hakivat Solna tingsrättissä (Solnan alioikeus) tietojenantomääräystä, jossa velvoitettaisiin ilmoittamaan sen henkilön nimi ja osoite, joka käyttää IP-osoitetta, jonka kautta kyseiset tiedostot oletettavasti on lähetetty 1.4.2009 kello 3.28–5.45.

29 Internetyhteyden tarjoaja ePhone vastusti hakemusta erityisesti sillä perusteella, että haettu määräys on direktiivin 2006/24 vastainen.

30 Solna tingsrätt hyväksyi ensimmäisenä oikeusasteena hakemuksen kyseisten tietojen esittämistä koskevan määräyksen antamisesta.

31 Internetyhteyden tarjoaja ePhone valitti päätöksestä Svea hovrättiin (Svean muutoksenhakutuomioistuin) ja vaati, että tietojenantomääräystä koskeva hakemus on hylättävä. Se vaati myös, että unionin tuomioistuimelta pyydetään ennakkoratkaisua sen selventämiseksi, onko direktiivi 2006/24 esteenä sille, että tilaajaa, jonka nimiin IP-osoite oli rekisteröity, koskevat tiedot luovutetaan muille henkilöille kuin direktiivissä tarkoitetuille viranomaisille.

32 Svea hovrätt katsoi, ettei mikään direktiivin 2006/24 säännös ollut esteenä sille, että riita-asian asianosainen määrätään luovuttamaan tilaajaa koskevat tiedot muulle kuin viranomaiselle. Lisäksi se hylkäsi vaatimuksen ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä unionin tuomioistuimelle.

33 Sama tuomioistuin katsoi myös, etteivät äänikirjakustantamot olleet saattaneet immateriaalioikeuden loukkausta todennäköiseksi. Se päätti siten kumota Solna tingsrättin antaman määräyksen, joka koski kyseessä olevien tietojen antamista. Bonnier Audio ym. valittivat kyseisestä ratkaisusta Högsta domstoleniin.

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että asiassa C-275/06, Promusicae, 29.1.2008 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-271) ja asiassa C-557/07, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, 19.2.2009 annetusta määräyksestä (Kok., s. I-1227) huolimatta on epätietoisuutta siitä, onko unionin oikeus esteenä tekijänoikeuslain 53 c §:n soveltamiselle, koska sen enempää tuomiossa kuin määräyksessä ei viitata direktiiviin 2006/24.

35 Tässä tilanteessa Högsta domstolen päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko – – direktiivi 2006/24 ja erityisesti sen 3, 4, 5 ja 11 artikla esteenä sellaisen kansallisen säännöksen soveltamiselle, joka on annettu – – direktiivin 2004/48 8 artiklan nojalla ja jonka mukaan internetyhteyden tarjoaja voidaan riita-asian oikeudenkäynnissä määrätä antamaan tietyn tilaajan tunnistamista varten tekijänoikeuden haltijalle tai tämän oikeudenomistajalle tieto siitä, kenelle tilaajalle internetyhteyden tarjoaja on rekisteröinyt tietyn IP-osoitteen, josta tekijänoikeutta väitetään loukatun? Kysymyksessä edellytetään, että määräyksen hakija saattaa tekijänoikeuteen kohdistuneen loukkauksen todennäköiseksi ja että toimenpide on oikeasuhteinen.

2) Vaikuttaako ensimmäiseen kysymykseen annettavaan ratkaisuun, ettei jäsenvaltio ole pannut direktiiviä 2006/24 täytäntöön, vaikka sitä varten säädetty määräaika on päättynyt?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee näillä kahdella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, onko direktiiviä 2006/24 tulkittava siten, että se on esteenä sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamiselle, joka on annettu direktiivin 2004/48 8 artiklan nojalla ja jonka mukaan internetyhteyden tarjoaja voidaan määrätä antamaan internetyhteyden tilaajan tai internetin käyttäjän tunnistamista varten tekijänoikeuden haltijalle tai tämän oikeudenomistajalle tieto siitä, kenelle tilaajalle internetyhteyden tarjoaja on rekisteröinyt tietyn IP-osoitteen, josta tekijänoikeutta väitetään loukatun, ja vaikuttaako tähän kysymykseen annettavaan ratkaisuun, ettei jäsenvaltio ole pannut direktiiviä 2006/24 täytäntöön, vaikka sitä varten säädetty määräaika on päättynyt.

37 Aluksi on todettava yhtäältä, että unionin tuomioistuin perustaa ratkaisunsa olettamaan, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevat tiedot on säilytetty kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja edellytyksiä noudattaen, minkä tarkastaminen kuuluu kansallisen tuomioistuimen tehtäviin.

38 Toisaalta direktiivin 2006/24 tavoitteena on sen 1 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden kansallisen oikeuden säännökset, jotka koskevat yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen tarjoajien tuottamien tai käsittelemien eräiden tietojen käsittelemiseen ja säilyttämiseen liittyviä velvollisuuksia, sen varmistamiseksi, että kyseisiä tietoja voidaan käyttää kunkin jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä vakavaksi rikollisuudeksi määritellyn rikollisuuden tutkintaa, selvittämistä ja syyteharkintaa varten.

39 Lisäksi on niin, että – kuten direktiivin 2006/24 4 artiklasta ilmenee – tämän direktiivin mukaisesti säilytetyt tiedot voidaan toimittaa yksinomaan erityistapauksissa asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

40 Näin ollen direktiivi 2006/24 koskee yksinomaan yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien tai yleisten viestintäverkkojen tarjoajien tuottamien tai käsittelemien tietojen käsittelemistä ja säilyttämistä vakavan rikollisuuden tutkintaa, selvittämistä ja syyteharkintaa varten sekä niiden toimittamista toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

41 Direktiivin 2006/24 täten täsmennetty aineellinen soveltamisala vahvistetaan sen 11 artiklassa, jossa säädetään, että direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta, jos tällaiset tiedot on säilytetty erityisesti direktiivin 2006/24 1 artiklan 1 kohdassa mainittuja tarkoituksia varten.

42 Sitä vastoin, kuten direktiivin 2006/24 johdanto-osan 12 perustelukappaleesta käy ilmi, direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohtaa sovelletaan edelleen tietoihin, jotka säilytetään muissa kuin direktiivin 2006/24 1 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainituissa tarkoituksissa, tuomioistuintarkoitukset mukaan luettuina.

43 Täten direktiivin 2006/24 11 artiklasta ja sen johdanto-osan 12 perustelukappaleesta, kun niitä luetaan yhdessä, seuraa, että tämä direktiivi on soveltamisalaltaan tarkasti rajattu erityissäädös, jolla poiketaan yleisesti sovellettavasta direktiivistä 2002/58 ja erityisesti sen 15 artiklan 1 kohdasta ja korvataan se.

44 Pääasiasta on todettava, että kyseessä olevan lainsäädännön tavoite eroaa direktiivin 2006/24 tavoitteesta. Se liittyy nimittäin tietojen toimittamiseen riita-asian oikeudenkäynnissä immateriaalioikeuden loukkauksen toteamista varten.

45 Tämä lainsäädäntö ei siis kuulu direktiivin 2006/24 aineelliseen soveltamisalaan.

46 Näin ollen pääasiassa ei ole merkitystä sillä seikalla, että asianomainen jäsenvaltio ei vielä ole saattanut direktiiviä 2006/24 osaksi kansallista oikeusjärjestystään, vaikka tätä varten säädetty määräaika on päättynyt.

47 Voidakseen antaa ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen unionin tuomioistuin saattaa kuitenkin joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeuden säännöksiä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole viitannut kysymyksessään (ks. mm. asia C-107/98, Teckal, tuomio 18.11.1999, Kok., s. I-8121, 39 kohta ja asia C-2/07, Abraham ym., tuomio 28.2.2008, Kok., s. I-1197, 24 kohta).

48 On todettava, että pääasian olosuhteissa tällaiset unionin oikeuden säännökset voidaan ottaa huomioon.

49 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäisessä kysymyksessään tekemä viittaus niiden vaatimusten noudattamiseen, jotka koskevat tekijänoikeuden loukkauksen saattamista todennäköiseksi ja pääasiassa kyseessä olevan täytäntöönpanolain nojalla annettavan määräyksen oikeasuhteisuutta, sekä, kuten tämän tuomion 34 kohdasta käy ilmi, edellä mainittuun asiassa Promusicae annettuun tuomioon, antaa ymmärtää, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös sitä, voidaanko kyseisen täytäntöönpanolain kyseessä olevilla säännöksillä taata sovellettavien eri perusoikeuksien oikea tasapaino, sellaisena kuin sitä edellytetään mainitussa tuomiossa, jossa tulkitaan ja sovelletaan direktiivien 2002/58 ja 2004/48 eri säännöksiä.

50 Näin ollen tällaiseen implisiittiseen kysymykseen annettava vastaus voi olla merkityksellinen pääasiassa annettavan ratkaisun kannalta.

51 Tällaisen hyödyllisen vastauksen antamiseksi on aluksi muistutettava, että Bonnier ym. vaativat pääasiassa, että niille ilmoitetaan sellaisen internetyhteyden tilaajan tai internetin käyttäjän nimi ja osoite, joka käyttää IP-osoitetta, jonka kautta suojattuja teoksia sisältäviä tiedostoja oletetaan vaihdetun laittomasti.

52 On todettava, että Bonnier Audio ym:iden vaatima tietojen luovuttaminen on direktiivin 2002/58 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa, kun sitä luetaan yhdessä direktiivin 95/46 2 artiklan b alakohdan kanssa, tarkoitettua henkilötietojen käsittelyä. Tämä luovuttaminen kuuluu siis direktiivin 2002/58 soveltamisalaan (ks. vastaavasti em. asia Promusicae, tuomion 45 kohta).

53 On myös todettava, että pääasiassa näiden tietojen luovuttamista vaaditaan riita-asian oikeudenkäynnissä tekijänoikeuden haltijalle tai tämän oikeudenomistajalle, toisin sanoen yksityiselle oikeussubjektille eikä toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle.

54 Tästä on aluksi todettava, että henkilötietojen luovuttamista koskeva hakemus, jolla pyritään varmistamaan tekijänoikeuksien tehokas suojaaminen, kuuluu kohteensa vuoksi direktiivin 2004/48 soveltamisalaan (ks. vastaavasti em. asia Promusicae, tuomion 58 kohta).

55 Oikeuskäytännön mukaan kuitenkin direktiivin 2004/48 8 artiklan 3 kohta, kun sitä tulkitaan yhdessä direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohdan kanssa, ei ole esteenä sille, että jäsenvaltiot säätävät velvollisuudesta luovuttaa yksityisille henkilötietoja, jotta siviilituomioistuimissa voidaan panna vireille menettely tekijänoikeuksien loukkauksien vuoksi, mutta siinä ei myöskään aseteta näille valtioille velvollisuutta säätää tällaista velvollisuutta (ks. em. asia Promusicae, tuomion 54 ja 55 kohta ja em. asia LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, määräyksen 29 kohta).

56 Saman oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on kuitenkin direktiivien 2002/58 ja 2004/48 täytäntöönpanon yhteydessä huolehdittava siitä, että ne nojautuvat sellaiseen näiden direktiivien tulkintaan, jolla voidaan varmistaa unionin oikeusjärjestyksessä suojattujen eri perusoikeuksien välinen oikea tasapaino. Jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuomioistuinten on myös pannessaan täytäntöön näiden direktiivien noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä tulkittava kansallista oikeuttaan näiden samojen direktiivien mukaisesti, ja tämän lisäksi ne eivät myöskään saa nojautua sellaiseen kyseisten direktiivien tulkintaan, joka johtaisi ristiriitaan mainittujen perusoikeuksien kanssa tai muiden unionin oikeuden yleisten periaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen, kanssa (ks. vastaavasti em. asia Promusicae, tuomion 68 kohta ja em. asia LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, määräyksen 28 kohta).

57 Nyt esillä olevassa asiassa asianomainen jäsenvaltio päätti käyttää tämän tuomion 55 kohdassa kuvailtua mahdollisuuttaan asettaa riita-asian oikeudenkäynnissä velvollisuus toimittaa henkilötietoja yksityisille.

58 On syytä huomauttaa, että kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä edellytetään muun muassa, että jotta kyseessä olevien tietojen antamista koskeva määräys voidaan antaa, tiettyyn teokseen liittyvän immateriaalioikeuden loukkaus on saatettava todennäköiseksi, että pyydetyt tiedot voivat helpottaa tekijänoikeuden loukkauksen tai rikkomisen tutkintaa ja että tätä määräystä puoltavien syiden on oltava merkittävämpiä kuin vahinko tai muu haitta, jota siitä aiheutuu sille, jolle se osoitetaan, tai jollekin muulle vastakkaiselle edulle.

59 Täten kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu asiavaltuuden omaavan henkilön vaatimus henkilötietojen antamista koskevasta määräyksestä, voi tämän lainsäädännön nojalla punnita asiaan liittyviä vastakkaisia etuja jokaisen yksittäistapauksen olosuhteiden mukaan ja ottaen asianmukaisesti huomioon suhteellisuusperiaatteesta johtuvat vaatimukset.

60 Näin ollen on katsottava, että tällaisella lainsäädännöllä voidaan pääsääntöisesti taata oikea tasapaino tekijänoikeuden haltijoille kuuluvan immateriaalioikeuden suojaamisen ja internetyhteyden tilaajalle tai internetin käyttäjälle kuuluvan henkilötietojen suojan välillä.

61 Edellä todetun valossa esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että

— direktiiviä 2006/24 on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamiselle, joka on annettu direktiivin 2004/48 8 artiklan nojalla ja jonka mukaan internetyhteyden tarjoaja voidaan määrätä antamaan internetyhteyden tilaajan tai internetin käyttäjän tunnistamista varten tekijänoikeuden haltijalle tai tämän oikeudenomistajalle tieto siitä, kenelle tilaajalle internetyhteyden tarjoaja on rekisteröinyt tietyn IP-osoitteen, josta tekijänoikeutta väitetään loukatun, koska tämä lainsäädäntö ei kuulu direktiivin 2006/24 aineelliseen soveltamisalaan

— pääasiassa ei ole merkitystä sillä seikalla, että asianomainen jäsenvaltio ei vielä ole saattanut direktiiviä 2006/24 osaksi kansallista oikeusjärjestystään, vaikka tätä varten säädetty määräaika on päättynyt

— direktiivejä 2002/58 ja 2004/48 on tulkittava siten, ettei niiden kanssa ole ristiriidassa pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, koska kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu asiavaltuuden omaavan henkilön vaatimus henkilötietojen antamista koskevasta määräyksestä, voi tämän lainsäädännön nojalla punnita asiaan liittyviä vastakkaisia etuja jokaisen yksittäistapauksen olosuhteiden mukaan ja ottaen asianmukaisesti huomioon suhteellisuusperiaatteesta johtuvat vaatimukset.

Oikeudenkäyntikulut

62 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta 15.3.2006 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2006/24/EY on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamiselle, joka on annettu teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY 8 artiklan nojalla ja jonka mukaan internetyhteyden tarjoaja voidaan määrätä antamaan internetyhteyden tilaajan tai internetin käyttäjän tunnistamista varten tekijänoikeuden haltijalle tai tämän oikeudenomistajalle tieto siitä, kenelle tilaajalle internetyhteyden tarjoaja on rekisteröinyt tietyn internetprotokollaosoitteen (IP-osoite), josta tekijänoikeutta väitetään loukatun, koska tämä lainsäädäntö ei kuulu direktiivin 2006/24 aineelliseen soveltamisalaan.

Pääasiassa ei ole merkitystä sillä seikalla, että asianomainen jäsenvaltio ei vielä ole saattanut direktiiviä 2006/24 osaksi kansallista oikeusjärjestystään, vaikka tätä varten säädetty määräaika on päättynyt.

Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) 12.7.2002 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/58/EY ja direktiiviä 2004/48 on tulkittava siten, ettei niiden kanssa ole ristiriidassa pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, koska kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu asiavaltuuden omaavan henkilön vaatimus henkilötietojen antamista koskevasta määräyksestä, voi tämän lainsäädännön nojalla punnita asiaan liittyviä vastakkaisia etuja jokaisen yksittäistapauksen olosuhteiden mukaan ja ottaen asianmukaisesti huomioon suhteellisuusperiaatteesta johtuvat vaatimukset.

Allekirjoitukset